

Реформування системи державного матеріального резерву: проблеми та шляхи вирішення

Досліджено питання, пов'язані із реформуванням системи державного матеріального резерву на період до 2025 року, забезпеченням створення сприятливих умов для її сталого розвитку, достатнього рівня запасів матеріальних цінностей державного резерву, належного зберігання, своєчасного освіження та оперативного відпуску за потребою. Установлено, що станом на листопад поточного року можна констатувати про поступове виконання певної кількості завдань, реалізація яких передбачалася згаданою стратегією реформування. Водночас деякі залишаються невиконаними та існує імовірність їх невиконання до кінця поточного року, а саме: передача за балансовою вартістю матеріальних цінностей державного матеріального резерву, у тому числі розброньованих матеріальних цінностей мобілізаційного резерву, що перебувають на балансі Державного агентства резерву, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, а також місцевим органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, врегулювання питання дебіторської та кредиторської заборгованості Державного агентства резерву тощо.

Авторами запропоновано низку заходів, виконання яких сприятиме створенню ефективної системи державного матеріального резерву, спроможної забезпечувати реалізацію державної політики у сфері державних резервів та виконання призначень державного матеріального резерву, передбачених законодавством.

Ключові слова: державний матеріальний резерв; мобілізаційний резерв; державні резерви; Державне агентство з управління резервами.

Постановка проблеми. Продовження повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України неабияк впливає на визначення нагальних потреб держави та визначення пріоритетів у її політиці. Враховуючи складність накопичених упродовж довгих років проблем у сфері державного матеріального резерву Урядом у серпні 2022 року схвалено Стратегію реформування системи державного матеріального резерву на період до 2025 року (далі – Стратегія) [1], у листопаді затверджено план заходів з її реалізації [2]. Задекларованою стратегічною ціллю Стратегії оголошено визначення та реалізацію основних напрямів державної політики у сфері державного матеріального резерву, спрямованих на реформування існуючої системи, а також забезпечення створення сприятливих умов для її сталого розвитку, накопичення достатнього рівня запасів матеріальних цінностей державного матеріального резерву, а також забезпечення їх належного зберігання, своєчасного освіження та оперативного відпуску за потребою [1].

Отже, здійснення аналізу стану реалізації заходів, а також виконання завдань та досягнення цілей, передбачених Стратегією, є актуальним питанням для визначення подальших завдань, спрямованих на забезпечення сталого функціонування системи державного матеріального резерву.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогоднішній день питання функціонування системи державного матеріального резерву досліджувалося переважно в контексті теоретичних економічних аспектів державного управління (зокрема, економічній складовій функціонування державного матеріального резерву присвячені праці С.Коваленка, В.Мельника, О.Чечеля та ін.) та адміністративно-правового регулювання (праці Г.Азізова, В.Мазуренка, А.Замриги). Оскільки результативність реалізації стратегії реформування системи державного матеріального резерву на період до 2025 року ще не були предметом комплексного дослідження фахівців з державного управління, оцінка результативності реалізації цієї Стратегії та стану досягнення стратегічних цілей вимагають окремого розгляду, що і є метою цього дослідження.

Викладення основного матеріалу. Аналіз стану виконання заходів, передбачених цією Стратегією, свідчить, що станом на листопад поточного року можна констатувати про поступове виконання певної кількості завдань, реалізація яких очікувалася, водночас деякі завдання залишаються невиконаними та існує імовірність їх невиконання до кінця поточного року, а отже є потреба у врахуванні цього для забезпечення досягнення запланованих завдань та стратегічних цілей у подальшому.

Зокрема, у грудні 2023 року набув чинності Закон України «Про державні резерви», у вересні 2024 року прийняті рішення щодо ліквідації Державного агентства резерву [4] та утворення Державного агентства з управління резервами [5], у квітні поточного року затверджено Положення про Державне

агентство з управління резервами (далі – ДАУР) [6], у липні прийнято рішення щодо можливості забезпечення здійснення ДАУР функцій і повноважень [7]; набула чинності низка нормативно-правових актів, що впливають із Закону України «Про державні резерви», здійснюється передача до сфери управління ДАУР суб'єктів господарювання [8–10] тощо.

Позитивною окреслюють роботу із нормативно-правового регулювання операцій з матеріальними цінностями державних резервів. Разом з тим досконалість затверджених Урядом актів можливо визначити лише після аналізу їх практичного застосування при здійсненні ДАУР операцій з матеріальними цінностями державного матеріального резерву.

Зокрема, аналіз затвердженого порядку списання матеріальних цінностей державних резервів з подальшою їх переробкою, утилізацією чи знищенням [11] свідчить, що норма стосовно списання матеріальних цінностей державних резервів, а саме здійснення балансоутримувачами списання матеріальних цінностей після завершення суб'єктами господарювання переробки, утилізації чи знищення матеріальних цінностей та подання ними документів, що підтверджують проведення цих операцій (що здійснюється впродовж досить тривалого часу, який обчислюється місяцями, а у деяких випадках навіть роками), створює ризики незабезпечення достовірності звітності про наявність запасів матеріальних цінностей державних резервів, що може негативно впливати на прийняття та виконання рішень стосовно їх використання.

Крім цього, згаданим порядком не встановлюється необхідність повернення суб'єктами господарювання, що здійснювали утилізацію матеріальних цінностей державних резервів, будь-яких продуктів утилізації, які можуть утворитися під час проведення цієї операції замовникам послуги – ДАУР та балансоутримувачам або здійснення з ними розрахунків виконавцями послуги за використання матеріальних цінностей державних резервів як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів. Детально ця проблема досліджена у працях авторів [12, 13].

На наш погляд, редакція затвердженого порядку списання матеріальних цінностей державних резервів з подальшою їх переробкою, утилізацією чи знищенням вимагає корегування для подальшого використання під час вирішення питання із запасами матеріальних цінностей із простроченим строком придатності, які до теперішнього часу зберігаються на складах.

Необхідність у подальшому продовженні розроблення нормативно-правових актів, що впливають із Закону України «Про державні резерви», а також у проведенні їх корегувань, залишається актуальним завданням.

Так для запровадження державного нагляду (контролю) за формуванням, зберіганням, освіженням, відпуском матеріальних цінностей державного матеріального резерву, відповідно до вимог Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», необхідне затвердження Кабінетом Міністрів України критеріїв, якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері державних резервів, а також розроблення низки інших нормативних документів тощо.

На даний час немає інформації стосовно прийняття Урядом нормативно-правового акта щодо затвердження номенклатури матеріальних цінностей державного матеріального резерву і норм їх накопичення, у тому числі незнижуваного запасу, орієнтованої на виконання призначень державного матеріального резерву, як це було передбачено згаданою вище Стратегією.

Нереалізованим також залишається питання створення захищеної електронної системи звітності про наявність запасів матеріальних цінностей державного резерву, їх рух та облік, терміни впровадження якої пов'язані із набранням чинності акта Кабінету Міністрів України про можливість здійснення функцій і повноважень центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів. Подальша реалізація цього заходу повинна бути здійснена в установленому чинним законодавством порядку.

Крім цього, мають місце ризики зволікання з реалізацією низки заходів, пов'язаних з ліквідацією Державного агентства резерву, зокрема передачею за балансовою вартістю матеріальних цінностей державного матеріального резерву, у тому числі розброньованих матеріальних цінностей мобілізаційного резерву, які перебувають на балансі Державного агентства резерву, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, а також місцевим органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, врегулювання питання дебіторської та кредиторської заборгованості Державного агентства резерву тощо.

При цьому новація Закону України «Про державні резерви» (частина третя статті 10) щодо визнання балансоутримувачами матеріальних цінностей мобілізаційного резерву міністерств та інших центральних і місцевих органів виконавчої влади однозначно зобов'язує комісію з ліквідації Державного агентства резерву здійснити передачу матеріальних цінностей, у тому числі мобілізаційного резерву згаданим вище органам виконавчої влади з метою забезпечення виконання ними мобілізаційних завдань, а також подальшої реалізації таких матеріальних цінностей.

Особливо чутливим для забезпечення стабільного фінансового стану центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, є необхідність вирішення питання дебіторської та кредиторської заборгованості Державного агентства резерву. Стратегією передбачалося врегулювання цього питання здійсненням таких заходів, а саме: вирішення проблемного питання з АТ «Укрнафта» шляхом підписання угоди про довгострокову реструктуризацію заборгованості, задоволення потреб кредиторів за рахунок коштів, що надійшли за рахунок погашення дебіторської заборгованості, а також проведення списання протермінованої дебіторської заборгованості тощо.

Розпорядженням щодо ліквідації Державного агентства резерву [4] також встановлювалися строки та визначалися відповідальні за здійснення врегулювання питання дебіторської та кредиторської заборгованості Державного агентства резерву. Водночас до теперішнього часу інформації стосовно вирішення питання немає, а отже, з метою захисту інтересів держави та недопущення завдання збитків державному бюджету пошук варіантів його врегулювання необхідно продовжувати.

Зволікання із врегулюванням дебіторської та кредиторської заборгованості Державного агентства резерву негативно впливатиме на фінансовий стан системи державного матеріального резерву, послаблюючи спроможність держави у створенні запасів резервів.

Взагалі врахування спроможності держави забезпечувати фінансування системи державного матеріального резерву, особливо в частині виділення асигнувань для формування та утримання запасів матеріальних цінностей має першочергове значення.

Слід зазначити, що міжнародний досвід свідчить про те, що країни створюють резерви матеріальних цінностей як інструмент страхування від можливих ризиків ресурсних обмежень різного характеру – воєнних, техногенних, ринкових тощо. Державні резерви підтримуються у більшості розвинутих економік світу. При цьому практика свідчить, що утримувати значні обсяги резервів можуть собі дозволити лише сильні, економічно спроможні держави.

Разом з тим ще до початку повномасштабної воєнної агресії російської федерації проти України наша країна у різних рейтингах, які порівнюють економічний розвиток країн, зокрема за показниками валового внутрішнього продукту, порівняно з іншими країнами Європи та світу, займала досить скромну позицію.

Вплив пандемії коронавірусу та затяжної війни призвів до значного падіння економіки та складного процесу відновлення, що значно погіршило соціально-економічний розвиток України у 2022–2025 роках, і, як наслідок, не покращило спроможність держави створювати та утримувати запаси матеріальних ресурсів для використання їх у кризових ситуаціях

Так Україна за результатами 2024 року у рейтингу найбагатших країн посідає 141 позицію з валового внутрішнього продукту на душу населення з показником 5,6 тис. доларів. Цей показник у 23 рази гірше, ніж у лідера рейтингу Люксембургу та у два рази менше за середній рівень по світу – 13,84 тис. доларів. Крім того, показник України виявився найгіршим у Європі. Україна поступилася Білорусі – 115 місце (7,4 тис. доларів) та Молдові – 116 місце (7,4 тис. доларів). [14] Безумовно, можливо аналізувати макроекономічні показники за різними рейтингами серед країн світу або Європи, існують різні рейтинги та найрізноманітніші методи визначення цих показників, проте їх результати у більшості випадків для нашої країни не мають принципових відмінностей.

Таким чином, у сучасних умовах складної фінансово-економічної ситуації у нашій державі та за досить обмежених можливостей Державного бюджету стосовно повного і своєчасного фінансування державних резервів у обсязі, достатньому для їх належного забезпечення, просте копіювання моделей резервування матеріальних цінностей, які створені та функціонують в інших країнах світу, явно позбавлено будь-якого сенсу і не є доцільним.

Необхідно зазначити значний вплив на здійснення заходів, пов'язаних із ліквідацією Держрезерву, відсутність упродовж досить значного часу повноваженого центрального органу державної влади, що реалізує політику у сфері державних резервів. Зокрема, постановою Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2024 року затверджено рішення щодо ліквідації Державного агентства резерву та втрати чинності «Положення про Державне агентство резерву України» і лише у квітні цього року затверджено Положення про ДАУР, а у липні – можливість здійснення ним функцій і повноважень. Тобто, фактично більше дев'яти місяців сфера державних резервів залишалася без повноважного центрального органу державної влади, що реалізує політику у цій сфері.

Узагалі слід підкреслити негативний вплив на рівень управління системою державного матеріального резерву дефіциту та високої плинності кваліфікованих керівних кадрів у цій сфері. Практика постійних змін керівництва у системі державного резерву на всіх ланках управління набула системного характеру, більшість керівників не встигала не тільки приступити до вирішення проблемних питань у системі державного матеріального резерву, але й навіть розібратися і зрозуміти їхню глибину та суть. Так аналіз розпоряджень Уряду стосовно кадрових призначень керівників Державного агентства резерву (Голови, виконуючих його обов'язки та заступників) свідчить, що з 5 липня 2019 року до початку реформування прийнято 23 нормативно-правових акти, при цьому до виконання обов'язків

керівника центрального органу виконавчої влади впродовж цього проміжку часу залучалося 11 осіб. Як наслідок, зміна керівника Держрезерву (або виконуючого його обов'язки) здебільшого супроводжувалася кадровими змінами керівників підпорядкованих державних підприємств та організацій.

Отже, зважаючи на стан досягнення стратегічних цілей та оцінку результативності реалізації Стратегії, на наш погляд, першочергово необхідно обов'язково завершити реалізацію таких заходів, а саме:

- здійснити передачу за балансовою вартістю матеріальних цінностей державного матеріального резерву, у тому числі розброньованих матеріальних цінностей мобілізаційного резерву, які перебувають на балансі Державного агентства резерву, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, а також місцевим органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим;
- прийняти рішення щодо врегулювання питання дебіторської та кредиторської заборгованості Державного агентства резерву;
- впровадити захищену електронну систему звітності про наявність запасів матеріальних цінностей державного резерву, їх рух та облік.

Висновки. Таким чином, станом на листопад поточного року можемо констатувати про поступове виконання певної кількості завдань, реалізація яких передбачалася Стратегією, водночас деякі з них залишаються невиконаними та існує певна імовірність їх невиконання до кінця поточного року, а отже є потреба у врахуванні цього при плануванні подальших дій.

Виходячи з цього, з огляду на складність накопичених впродовж довгих років проблем у сфері державного матеріального резерву, після виконання запланованих заходів з реформування системи державного матеріального резерву, для підтримання сприятливих умов її сталого розвитку, необхідно продовжити реалізацію державної політики у сфері державних резервів шляхом виконання таких заходів, а саме:

- ефективного підбору, розвитку, навчання та мотивації персоналу, а також формуванню системи безперервного навчання кадрового потенціалу ДАУР, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління;
- апробації актуалізованого нормативно-правового забезпечення діяльності у сфері державних резервів та функціонування системи державного матеріального резерву;
- продовження розроблення та прийняття нормативно-правових актів, що впливають із Закону України «Про державні резерви»;
- своєчасного здійснення фінансового та матеріально-технічного забезпечення системи державного матеріального резерву у повному обсязі, достатньому для її належного функціонування;
- визначення пріоритетів та черговості формування запасів матеріальних цінностей державного матеріального резерву залежно від економічної спроможності держави для гарантованого виконання призначень, передбачених законодавством;
- поетапного формування запасів матеріальних цінностей державного матеріального резерву та підтримання у нормативних обсягах незнижуваного запасу з поступовим доведенням до нормативних рівнів накопичення запасів матеріальних цінностей державного резерву;
- налагодження та забезпечення дієвого державного нагляду (контролю) за формуванням, зберіганням, освіженням, відпуском матеріальних цінностей державних резервів шляхом проведення планових та позапланових перевірок відповідальних зберігачів, резервантів, підприємств, установ та організацій усіх форм власності;
- застосування ДАУР фінансових санкцій за виявлені порушення у сфері державних резервів;
- переведення всіх суб'єктів господарювання, що забезпечують зберігання матеріальних цінностей державного матеріального резерву, на електронний документообіг;
- здійснення наукових досліджень з питань довготривалого зберігання матеріальних цінностей державних резервів для забезпечення реалізації державної політики у сфері державних резервів та функціонування системи державного матеріального резерву тощо.

Список використаної літератури:

1. Стратегія реформування системи державного матеріального резерву на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.08.2022 № 771 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771-2022-%D1%80#Text>.
2. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи державного матеріального резерву на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.11.2022 № 1126 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2022-%D1%80#Text>.
3. Про державні резерви : Закон України від 09.08.2023 № 3310 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3310-20#Text>.

4. Про ліквідацію Державного агентства резерву : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2024 № 1117 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1117-2024-%D0%BF#Text>.
5. Про утворення Державного агентства з управління резервами України : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2024 № 1118 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1118-2024-%D0%BF#Text>.
6. Про затвердження Положення про Державне агентство з управління резервами України : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2025 № 435 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2025-%D0%BF#Text>.
7. Про можливість забезпечення здійснення Державним агентством з управління резервами функцій і повноважень : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.07.2025 № 650 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/650-2025-%D1%80#Text>.
8. Про визначення суб'єкта управління єдиним майновим комплексом Українського державного науково-дослідного інституту «Ресурс» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.07.2025 № 703 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-2025-%D1%80#Text>.
9. Про визначення суб'єкта управління єдиним майновим комплексом державної організації «Комбінат «Світанок» Державного агентства резерву України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.08.2025 № 898 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2025-%D1%80#Text>.
10. Про визначення суб'єкта управління єдиними майновими комплексами державних підприємств : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.10.2025 № 1097 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1097-2025-%D1%80#Text>.
11. Порядок списання матеріальних цінностей державних резервів з подальшою переробкою, утилізацією чи знищенням : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2025 № 496 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/496-2025-%D0%BF#Text>.
12. Списання матеріальних цінностей державних резервів з подальшою їх переробкою, утилізацією чи знищенням / Ю.М. Білоконь, О.В. Сторож, Л.М. Шевчук, В.М. Грищун // Економіка, управління та адміністрування. – 2024. – № 1 (107). DOI: 10.26642/ema-2024-2(108)-118-122.
13. Окремі питання обліку непридатних для відпуску матеріальних цінностей державних резервів / Ю.М. Білоконь, О.В. Сторож, Ю.М. Гавриленко, В.М. Кошовий // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2025. – № 3 (62).
14. Найбагатші країни світу 2024 року: на якому місці Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://finance.comments.ua/ua/news/2024/naybagatshi-kraini-svitu-2024-na-yakomu-misci-ukraina-731538.html>.

References:

1. Kabinet Ministriv Ukrainy (2022), *Stratehiia reformuvannia systemy derzhavnoho materialnoho rezervu na period do 2025 roku*, Rozporiadzhennia vid 19.08.2022 No. 771, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771-2022-%D1%80#Text>
2. Kabinet Ministriv Ukrainy (2022), *Pro zatverdzhennia planu zakhodiv z realizatsii Stratehii reformuvannia systemy derzhavnoho materialnoho rezervu na period do 2025 roku*, Rozporiadzhennia vid 25.11.2022 No. 1126, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2022-%D1%80#Text>
3. Verkhovna Rada Ukrainy (2023), *Pro derzhavni rezervy*, Zakon Ukrainy vid 09.08.2023 No. 3310, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3310-20#Text>
4. Kabinet Ministriv Ukrainy (2024), *Pro likvidatsiiu Derzhavnoho ahentstva rezervu*, Postanova vid 26.09.2024 No. 1117, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1117-2024-%D0%BF#Text>
5. Kabinet Ministriv Ukrainy (2024), *Pro utvorennia Derzhavnoho ahentstva z upravlinnia rezervamy Ukrainy*, Postanova vid 26.09.2024 No. 1118, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1118-2024-%D0%BF#Text>
6. Kabinet Ministriv Ukrainy (2025), *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavne ahentstvo z upravlinnia rezervamy Ukrainy*, Postanova vid 15.04.2025 No. 435, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2025-%D0%BF#Text>
7. Kabinet Ministriv Ukrainy (2025), *Pro mozhlyvist zabezpechennia zdiisnennia Derzhavnym ahentstvom z upravlinnia rezervamy funksii i povnovazhen*, Rozporiadzhennia vid 02.07.2025 No. 650, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/650-2025-%D1%80#Text>
8. Kabinet Ministriv Ukrainy (2025), *Pro vyznachennia subiekta upravlinnia yedynym mainovym kompleksom Ukrainskoho derzhavnoho nauково-doslidnoho instytutu «Resurs»*, Rozporiadzhennia vid 14.07.2025 No. 703, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-2025-%D1%80#Text>
9. Kabinet Ministriv Ukrainy (2025), *Pro vyznachennia subiekta upravlinnia yedynym mainovym kompleksom derzhavnoi orhanizatsii «Kombinat «Svitank» Derzhavnoho ahentstva rezervu Ukrainy*, Rozporiadzhennia vid 26.08.2025 No. 898, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2025-%D1%80#Text>
10. Kabinet Ministriv Ukrainy (2025), *Pro vyznachennia subiekta upravlinnia yedynym mainovym kompleksamy derzhavnykh pidpriemstv*, Rozporiadzhennia vid 08.10.2025 No. 1097, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1097-2025-%D1%80#Text>
11. Kabinet Ministriv Ukrainy (2025), *Poriadok spysannia materialnykh tsinnosti derzhavnykh rezerviv z podalshoiu pererobkoiu, utylizatsieiu chy znyshchenniam*, Postanova vid 29.04.2025 No. 496, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/496-2025-%D0%BF#Text>

12. Bilokon, Yu.M., Storozh, O.V., Shevchuk, L.M. and Hrytsun, V.M. (2024), «Spysannia materialnykh tsinnosti derzhavnykh rezerviv z podalshoiu yikh pererobkoiu, utylizatsiieiu chy znyshchenniam», *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, No. 1 (107), doi: 10.26642/ema-2024-2(108)-118-122.
13. Bilokon, Yu.M., Storozh, O.V., Havrylenko, Yu.M. and Koshovyi, V.M. (2025), «Okremi pytannia obliku neprydatnykh dlia vidpusku materialnykh tsinnosti derzhavnykh rezerviv», *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, No. 3 (62).
14. «Naibahatshi krainy svitu 2024 roku: na yakomu misti Ukraina», [Online], available at: <https://finance.comments.ua/ua/news/2024/naybagatshi-kraini-svitu-2024-na-yakomu-misci-ukraina-731538.html>

Білоконь Юрій Миколайович – старший науковий співробітник відділу дослідження якості та умов зберігання матеріальних цінностей продовольчої групи товарів Українського державного науково-дослідного інституту «Ресурс» Державного агентства з управління резервами України, м. Київ.

<https://orcid.org/0000-0001-5503-7247>.

Наукові інтереси:

– наукові підходи й шляхи підвищення ефективності та результативності діяльності системи державного матеріального резерву.

Сторож Оксана Василівна – кандидат сільськогосподарських наук, начальник відділу державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства в сфері державних резервів Державного агентства з управління резервами України, м. Київ.

<https://orcid.org/0009-0006-2372-5436>.

Наукові інтереси:

– наукові підходи й шляхи підвищення ефективності та результативності діяльності системи державного матеріального резерву.

Bilokon Yu.M., Storozh O.V.

Reforming the state material reserve system: problems and solutions

The article investigates the issues related to reforming the state material reserve system for the period until 2025, ensuring the creation of favourable conditions for its sustainable development, creating a sufficient level of reserves of material values of the state reserve, proper storage, timely refreshment and prompt release as needed. It was established that as of November of the current year, it is possible to state the gradual implementation of a certain number of tasks, the implementation of which was foreseen by the mentioned reform strategy, at the same time, some remain unfulfilled and there is a possibility of their non-compliance by the end of the current year, namely, the transfer at book value of the material values of the state material reserve, including disarmed material values of the mobilization reserve, which are on the balance sheet of the State Reserve Agency, to ministries, other central bodies of executive power, as well as to local bodies of executive power, the Council of Ministers of the Autonomous Republic of Crimea, settlement of the issue of receivables and payables of the State Reserve Agency, etc.

The authors proposed a number of measures, the implementation of which will contribute to the creation of an effective system of the state material reserve, capable of ensuring the implementation of state policy in the field of state reserves and the fulfilment of the appointments of the state material reserve provided for by law.

Keywords: state material reserve; mobilization reserve; state reserves; State Reserve Management Agency.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2025.